

Formátování textu v (X)HTML a CSS

[Formátování textu v \(X\)HTML](#)

[Formátování textu v CSS](#)

Formátování textu v (X)HTML

Oddíly a odstavce

Textový oddíl

<div> párová značka, která slouží k logickému členění textu na části. Uvádí se na začátku odstavce, koncová značka se obvykle vynechává, což je ale nesprávné v XHTML.

Odstavec

<p> párová značka, která zahajuje nový odstavec textu; odstavec je blok textu, který je automaticky zalamován mezi okraje okna a před nímž se automaticky vytváří mezera o výšce celého řádku. Koncová značka se obvykle vynechává, což je ale nesprávné v XHTML.

Nadpisy

<h> párová značka, která slouží pro specifikaci nadpisů logických částí dokumentu (kapitol, podkapitol a jejich menších částí); lze použít max. 6 úrovní **<h1>**, **<h2>**, **<h3>**, **<h4>**, **<h5>** a **<h6>**; **<h1>** je nejvyšší, **<h6>** je nejnižší úroveň a v textu se liší jinou velikostí písma.

Styly

Styly orientované na obsah (logické)

- **<cite>** označuje text, který je bibliografickou citací, zpravidla se zobrazuje kurzívou.
- **<code>** zobrazení zdrojového kódu programu. Obsah se zobrazí v neproporcionálním písmu.
- **<dfn>** pro první definující výskyt speciálního pojmu či fráze. Prohlížeče neprovádějí žádnou změnu, značka je vhodná pro ostylování nových pojmů např. v technické dokumentaci.
- **** určena pro text, který má být zobrazen výrazně. Prohlížeče obsah zobrazují kurzívou.
- **<kbd>** pro obsah, který zachycuje text přímo zapsaný na klávesnici. Používá se zpravidla v počítačové dokumentaci a text se obvykle vypisuje neproporcionálním písmem.
- **** slouží podobně jako **** pro zvýraznění textu, avšak pro ještě důraznější zvýraznění.
- **<var>** se používá v počítačové dokumentaci pro jména proměnné nebo uživatelem zadávané hodnoty.

Fyzické styly

Pro typografické upravení a zvýraznění částí textu má jazyk HTML zvláštní prvky. Tyto značky lze kombinovat, např. pro velkou tučnou kurzívu.

- **Tučné písmo:** **** párová značka, která definuje tučné písmo
- **Kurzíva:** **<i>** párová značka, která definuje kurzívu (italiku – nakloněné písmo)
- **Neproporcionální písmo:** **<tt>** párová značka, která definuje písmo s pevnou šířkou znaku
- **Horní index:** **<sup>** párová značka, která zobrazí horní index
- **Dolní index:** **<sub>** párová značka, která zobrazí dolní index

- **Velké písmo:** `<big>` párová značka, která definuje velké písmo
- **Malé písmo:** `<small>` párová značka, která definuje malé písmo

Přesné prokládání a rozvržení

Řádkování

`
` nepárová značka, která je určena pro ruční zalamování řádků textu; ukončuje text na řádku a způsobuje přechod na nový řádek.

clear= specifikuje způsob obtékání obrázků:

- ◆ **left** obtékání se vztahuje na obrázky vlevo
- ◆ **right** obtékání se vztahuje na obrázky vpravo
- ◆ **all** pokračuje se až pod všemi obrázky

Potlačení řádkování

`<nobr>` párová značka, která určuje text, který nebude automaticky zalamován podle stávající šířky okna.

Blokový text

Pro psaní textu, jejichž vzhled je třeba buďto zachovat v původní podobě, nebo nějak viditelně odlišit, specifikuje jazyk HTML zvláštní prvky.

- **Předformátovaný text:** `<pre>` párová značka pro předformátovaný text; předformátovaný text je blok textu, který se má zobrazit přesně tak, jak je napsán (včetně všech mezer, tabulátorů a nových řádků); zobrazuje se písmem s konstantní šířkou znaků.
- **Adresa:** `<address>` párová značka pro adresu; obsahuje informace jako adresa, popis a autorství; zobrazuje se jako kurzíva s odsazením od levého okraje; nejčastěji se vkládá na začátek nebo na konec dokumentu.
- **Citovaný text:** `<blockquote>` párová značka pro citovaný text; citovaný text, je blok textu, který obsahuje text z jiných zdrojů; zobrazí se jako kurzíva s odsazením z obou stran a mezerou před a za tímto blokem.

Formátované seznamy

HTML podporuje uspořádaný a neuspořádaný seznam:

Neuspořádaný seznam

`` párová značka, která vymezuje neuspořádaný seznam; neuspořádaný seznam je text, který obsahuje oddělené položky uvedené grafickými symboly; text položek bývá zobrazen se zvětšeným odsazením od levého okraje; prvek `` musí obsahovat nejméně jeden prvek `` definující položku seznamu; vnořování seznamů je povoleno

type= vzhled grafických symbolů zahajující položku seznamu:

- ◆ **disc** plné tečky
- ◆ **circle** prázdná kolečka
- ◆ **square** čtverečky

Uspořádaný seznam

`` párová značka, která vymezuje uspořádaný seznam; uspořádaný seznam je text, který obsahuje oddělené očíslované položky; text položek bývá zobrazen se zvětšeným odsazením od levého okraje; číslování zabezpečuje automaticky prohlížeč program; prvek `` musí obsahovat nejméně jeden prvek `` definující položku seznamu; vnořování seznamů je povoleno

type= způsob číslování položek seznamu:

- ◆ **1** arabské číslice
- ◆ **I** římské číslice velkými písmeny
- ◆ **i** římské číslice malými písmeny

- ◆ A velká písmena
- ◆ a malá písmena

start= počáteční hodnota číslování položek seznamu

Položka seznamu

**** párová značka, která definuje jednotlivou položku seznamu; výsledné provedení závisí na typu seznamu, uvnitř kterého se objevuje

type= vzhled grafického symbolu v neuspořádaném seznamu nebo způsob číslování v uspořádaném seznamu pro tuto a následující položky seznamu

value= pořadové číslo této položky v uspořádaném seznamu, od které se budou číslovat následující položky seznamu

Formátování textu v CSS

Vlastnosti písma

Vlastnost	Hodnoty	Význam	Popis a poznámky
font-family	<i>seznam písem</i>	Druh písma, font	<ul style="list-style-type: none"> ● Tato vlastnost určuje seznam písem či obecných fontů, které se mají použít pro daný text. Položky tohoto seznamu jsou seřazeny podle priority zleva doprava - což znamená, že nelze-li daný znak/text zobrazit v prvním písmu, použije se druhé, potom třetí, další atd. Není-li použitelné ani jedno, použije se písmo výchozí (definované prohlížečem). ● Vlastnost je dědičná a lze ji aplikovat na všechny elementy ● výchozí hodnota: záleží na prohlížeči
font-style	normal italic oblique	normální kurzíva skoněné	<ul style="list-style-type: none"> ● Vlastnost určuje styl písma. ● Vlastnost je dědičná a lze ji aplikovat na všechny elementy ● výchozí hodnota: normal
font-variant	normal small-caps	normální kapitálky	<ul style="list-style-type: none"> ● Vlastnost určuje variantu písma. ● Vlastnost je dědičná a lze ji aplikovat na všechny elementy ● výchozí hodnota: normal
font-size	xx-small x-small small medium large x-large xx-large smaller larger výška procento	nejmenší menší malé střední velké větší největší zmenšená zvětšená výška zvětšení	<ul style="list-style-type: none"> ● Vlastnost určuje velikost písma. ● Vlastnost je dědičná a lze ji aplikovat na všechny elementy ● výchozí hodnota: střední, nebo inherit nebo záleží na prohlížeči

font-weight	normal bold bolder lighter 100, 200, 300, 400 , 500, 600, 700, 800, 900	normální tučné trochu tučnější trochu světlejší tučnost vyjádřená číslem	<ul style="list-style-type: none"> ● Vlastnost určuje duktus (tloušťku) písma. ● Vlastnost je dědičná a lze ji aplikovat na všechny elementy ● výchozí hodnota: normal = 400
font	všechny možné předchozí hodnoty		<ul style="list-style-type: none"> ● Vlastnost je komplexní pro nastavení fontu ● Vlastnost je dědičná a lze ji aplikovat na všechny elementy ● výchozí hodnota: shodná s předchozími popisy

CSS definuje tyto **obecné třídy písem**: serif, sans-serif, cursive, fantasy a monospace:

- ◆ **serif** patkové, typicky proporcionální písmo (antikva).
- ◆ **sans-serif** bezpatkové, také obvykle proporcionální písmo (grotesk).
- ◆ **cursive** Kurzíva či kaligrafie.
- ◆ **fantasy** ozdobné písmo
- ◆ **monospace** neproporcionální písmo.

Text / odstavec

Vlastnost	Hodnoty	Význam	Příklady	Poznámky
text-decoration	none underline overline line-through blink	bez dekorace podtržení "nadtržení" přeškrtnutí blikání	<ul style="list-style-type: none"> ● Vlastnost nastavuje dekoraci (speciální efekty) textu. ● Vlastnost není dědičná a lze ji aplikovat na všechny elementy ● implicitní hodnota: je none 	
text-transform	none capitalize uppercase lowercase	nechat jak to je Začátky Slo Velké VELKÁ PÍSMENA malá písmena	<ul style="list-style-type: none"> ● Vlastnost převede text na daný formát. ● Vlastnost je dědičná a lze ji aplikovat na všechny elementy ● implicitní hodnota: je none 	
word-spacing	normal <i>délka</i>	mezislovní mezera zvětšená o délku	<ul style="list-style-type: none"> ● Vlastnost nastavuje velikost mezislovní mezery. ● Vlastnost je dědičná a lze ji aplikovat na všechny elementy ● implicitní hodnota: je normal 	
letter-spacing	normal <i>délka</i>	prostrkání znaků zvětšené o délku	<ul style="list-style-type: none"> ● Vlastnost nastavuje velikost mezery uvnitř písmen ve slově. ● Vlastnost je dědičná a lze ji aplikovat na všechny elementy ● implicitní hodnota: je normal 	
line-height	normal <i>výška</i> <i>násobek</i> <i>procento</i>	výška řádku absolutní výška násobek zvětšení	<ul style="list-style-type: none"> ● Vlastnost nastavuje výšku řádku. ● Vlastnost je dědičná a lze ji aplikovat na všechny elementy ● implicitní hodnota: je normal 	

text-indent	<i>délka procento</i>	odsazení prvního řádku	<ul style="list-style-type: none"> ● Vlastnost nastavuje velikost odstavcové odrážky. ● Vlastnost je dědičná a lze ji aplikovat na blokové elementy ● implicitní hodnota: 0
text-align	left right center justify	zarovnání vlevo vpravo na střed do bloku	<ul style="list-style-type: none"> ● Vlastnost nastavuje odstavcové zarovnání textu. ● Vlastnost je dědičná a lze ji aplikovat na blokové elementy. ● implicitní hodnota: závisí na nastavení prohlížeče
vertical-align	baseline sub super top text-top middle bottom text-bottom <i>procento</i>	na řádek dolní index horní index co nejvýše vršek k vršku střed na střed co nejnižší spodek ke spodku <i>procento výšky</i>	<ul style="list-style-type: none"> ● Vlastnost nastavuje souvislé vertikální zarovnání textu. ● Vlastnost není dědičná a lze ji aplikovat na inline elementy.
display	block inline list-item none	blokový element řádkový element seznam nezobrazí se	<ul style="list-style-type: none"> ● Vlastnost nastavuje či předdefinovává druh elementu. (Způsob zobrazení) Místo přiřazení konkrétní vlastnosti třídí elementy do předem specifikovaných kategorií. ● Vlastnost není dědičná a lze ji aplikovat na všechny elementy. ● implicitní hodnota: block
white-space	normal pre nowrap	normální text předformátovaný nezalamovat	<ul style="list-style-type: none"> ● Vlastnost určuje způsob práce s mezerami, tabelátory, konci řádků atd. Uvnitř elementu. ● Vlastnost je dědičná a lze ji aplikovat na blokové elementy ● implicitní hodnota: normal

Seznamy

Vlastnost	Hodnoty	Význam	Příklady	Poznámky
list-style-type	disc circle square decimal lower-roman lower-alpha upper-alpha none	tečka kroužek čtvereček číslování římské číslice ábécíčkování ABCD bez odrážek		<ul style="list-style-type: none"> ● Vlastnost nastavuje vzhled odrážky. ● Vlastnost je dědičná a lze ji aplikovat na elementy, které mají „display:list-item“ ● implicitní hodnota: disc

list-style-image	none URL(<i>cesta</i>)	normální nebo obrázková odrážka	<ul style="list-style-type: none"> ● Vlastnost nastavuje místo uvozujícího znaku obrázek. ● Vlastnost je dědičná a lze ji aplikovat na elementy, které mají „display:list-item“ ● implicitní hodnota: none
list-style-position	inside outside	odrážky v úrovni textu odrážka mimo text	<ul style="list-style-type: none"> ● Vlastnost určuje umístění odrážky seznamu buďto před textem nebo v něm. ● Vlastnost je dědičná a lze ji aplikovat na elementy, které mají „display:list-item“ ● implicitní hodnota: none
list-style	Vlastnost komplexně nastavuje vzhled seznamu.		

Literatura:

- [1] Materiál z internetu o HTML: <http://www.jakpsatweb.cz>
- [2] Kosek, J.: HTML, tvorba dokonalých WWW stránek, podrobný průvodce, Grada, Praha 1998
- [3] Musciano, Ch., Kennedy, B.: HTML a XHTML – kompletní průvodce, Computer Press, Praha 2000
- [4] Staníček, P.: CSS – kaskádové styly, kompletní průvodce, Computer Press, Brno 2003
- [5] Pexa, P.: Tvorba WWW a WAP, Kopp nakladatelství, České Budějovice 2001